

CHANGE — THINGS —

INTERCONECTAD@S PARA TRANSFORMAR LAS RRSS
HACIA UNA CIUDADANÍA GLOBAL

ITINERARI FORMATIU

#ChangeThings #CambialasRedes

Autors per ordre alfabètic: Personal Tècnic EPDCG de les Ongs Bosco Global, Jóvenes y Desarrollo i Vols. Rubén Esteban Alesón, Teresa Viles Mestres i Vivian Rangel (Tècnica d'Alfabetització mediàtica i estratègia educativa de Maldita educa).

Disseny i maquetació: GABMA

Aquesta publicació ha estat elaborada amb el suport financer de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID) amb càrrec al projecte "Joves interconnectats per una ciutadania global-digital amb horitzó 2030, en el context Covid". El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de Jóvenes y Desarrollo i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'AECID.

Jóvenes y Desarrollo (JyD) és una ONGD salesiana que promou el desenvolupament de la població vulnerable, amb especial èmfasi en la infància i la joventut fent efectiu el seu dret a l'educació, i fomenta el compromís solidari de les persones per generar canvis en la societat

Bosco Global és una ONGD salesiana que, a través de l'educació i des d'una opció preferencial per la joventut, construeix un món més just, equitatiu i sostenible. Treballa des d'una educació transformadora basada en el sistema preventiu de Don Bosco i en la recerca del bé comú.

VOLS és una ONGD salesiana que té per objectiu contribuir en la promoció humana des del camp de l'educació, promovent la transformació i la mobilització envers la justícia social, tant en les societats del nord com en les del sud, especialment amb la joventut.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	4
El nostre enfocament	5
Com utilitzar aquest itinerari?	7
BLOC I: DISCURSOS D'ODI I DESINFORMACIÓ	11
Abans de començar...	12
Sessió 1: Introducció als discursos d'odi	13
Activitat 1. Escape Room: El món del revés	14
Sessió 2: Discursos d'odi i desinformació	15
Activitat 1. Què són els discursos d'odi	16
Activitat 2. Dels discursos als delictes d'odi	17
Activitat 3. Identificar la desinformació	20
Activitat 4. Investigació de boles	22
Per aprofundir-hir més. Activitat complementària	23
BLOC II: CONSTRUCCIÓ DE NOVES NARRATIVES	24
Sessió 3: Què són les noves narratives	25
Activitat 1. Anàlisi i de noves narratives	26
Activitat 2. Quin discurs d'odi volem treballar?	28
Sessió 4: Planificació d'accions de canvi	29
Activitat 1. Estructura d'una acció de canvi	30
Activitat 2. Repartiment de responsabilitats i tasques	31
BLOC III: IMPLEMENTACIÓ DE CAMPANYES	33
Sessió 5: Preparació i implementació de la iniciativa	34
Activitat 1. Posada en marxa	35
Activitat 2. Implementació	36
Sessió 6: Avaluació	37
Activitat 1. Avaluació Individual	38
Activitat 2. Avaluació grupal de l'itinerari "Para la taula"	39
ANNEXS	41
Annex 1. Tipus de discursos d'odi	42
Annex 2. Iceberg de l'odi	46
Annex 3. Els 10 personatges de la desinformació	47
Annex 4. Com identificar les boles	48
Annex 5. Evita alimentar els discursos d'odi	50
Annex 6. Anàlisi de noves narratives	51
Annex 7. Tria de la temàtica de la meua acció de canvi	53
Annex 8. Com construir una nova narrativa	54
Annex 9. Una acció per a totes les persones	55
Annex 10. Planificació d'accions de canvi	56
Annex 11. Programació de xarxes socials	57
Annex 12. Avaluació	58

INTRODUCCIÓ

La proliferació dels discursos d'odi, –especialment d'aquells que atempten contra la diversitat, la igualtat de gènere i la lliure circulació de les persones, relacionats amb l'ètnia, la nacionalitat o la procedència, emparats per la desinformació i viralitzats a les xarxes socials– està atemptant contra els drets de poblacions vulnerables.

Aquest projecte, emmarcat en l'Estratègia de l'ONU sobre el Discurs d'Odi, té com a eix central la promoció d'una ciutadania global-digital responsable per prevenir els discursos d'odi i la desinformació, que han proliferat especialment en el context de la pandèmia.

[PUNXA AQUÍ](#)

Per fer-ho, es duran a terme accions encaminades a promoure –amb la participació de joves i educadors/es– una ciutadania compromesa amb els drets humans, la defensa de la igualtat i la protecció del medi ambient, que reflexioni sobre les causes estructurals de la crisi de la Covid i els seus impactes en la consecució dels ODS i el caràcter necessàriament interdependent i global de les respostes a aquests problemes a través de la construcció de noves narratives.

Els **objectius** d'aquest projecte són:

- ▶ Contribuir a fomentar societats pacífiques, justes, inclusives i resilents, compromeses amb l'equitat; la defensa, protecció i recuperació de drets de les persones més vulnerables en el marc de l'Agenda 2030, i la disminució de l'impacte social negatiu amplificat per la Covid.
- ▶ Promoure, amb la participació de joves i educadors/es, una ciutadania global-digital compromesa amb els drets humans, per prevenir els discursos d'odi i la desinformació, que reflexioni sobre les causes estructurals de la crisi Covid, els seus impactes en les narratives socials i el caràcter interdependent i global de les respostes..

EL NOSTRE ENFOCAMENT:

En la implementació d'aquest itinerari formatiu vinculem el desenvolupament dels continguts, activitats i iniciatives solidàries a la promoció de:

UNA CIUTADANIA COMPROMESA AMB ELS DRETS HUMANS

És necessari generar en el nostre jovent una consciència amb la qual aprenguin a identificar la realitat des de la vulneració de drets i no des de la detecció de necessitats. Per això és fonamental analitzar les causes des d'un esperit d'interconnexió i holístic que permeti entendre la realitat global i local des de la complexitat de factors econòmics, socials i culturals.

DEFENSA DE LA IGUALTAT

Per aconseguir una societat igualitària és imprescindible entendre les desigualtats que se segueixen perpetuant per raó de gènere. Per fer-ho, cal posar-se les ulleres de la igualtat, per entendre l'especial situació de vulneració de drets de dones i nenes i per visibilitzar la necessitat de construir relacions paritàries entre homes i dones.

CONSECUCIÓ DELS ODS

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) s'estan convertint en un eix vertebrador dels grans reptes que sorgeixen en la societat. L'Agenda 2030 inclou 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible i 169 metes. Aquests objectius són "integrals i indivisibles i conjuguen les tres dimensions del desenvolupament sostenible: econòmica, social i ambiental" i són d'aplicació universal tenint en compte les diferents realitats, capacitats i nivells de desenvolupament de cada país i respectant les seves polítiques i prioritats nacionals. Amb impacte local-global, els ODS proposen oportunitats perquè els països i les seves societats generin propostes alternatives de desenvolupament amb les quals es millori la vida de totes les persones sense deixar ningú enrere.

FOMENT CULTURA DE PAU

La cultura de pau és el conjunt de valors, actituds, tradicions, comportaments i estils de vida basats en el respecte a la vida, la fi de la violència i la promoció i la pràctica de la no violència per mitjà de l'educació, el diàleg i la cooperació; el respecte ple i la promoció de tots els drets humans i les llibertats fonamentals; el compromís amb l'arranjament pacífic dels conflictes; els esforços per a satisfer les necessitats de desenvolupament i protecció del medi ambient de les generacions presents i futures, i el respecte i la promoció del dret al desenvolupament (Resolució 53/243 de l'Assemblea General de les Nacions Unides, 1999).

PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT

La crisi climàtica en la qual ens trobem ens impulsa a generar canvis d'hàbits de consum, de transport i de producció tant col·lectius com individuals. L'única manera de garantir l'evolució planetària és desenvolupar una convivència sostenible amb el medi ambient.

PUNXA AQUÍ

ENFOCAMENT INTERCULTURAL

L'enfocament intercultural està orientat al reconeixement de la coexistència de diversitats culturals en les societats actuals, les quals han de conviure amb una base de respecte envers les seves diferents cosmovisions, drets humans i drets com a pobles. Avui dia, es reflecteix la convivència de diverses cultures en un mateix àmbit, sigui físic, polític o social. Vivim en l'era de la globalització. Les fronteres es desdibuixen. El que era llunyà es torna proper. Descubrim que les necessitats dels altres no difereixen gaire de les nostres, i que els obstacles o barreres culturals són més fàcils d'aixecar del que ens pensàvem, i més si parlem des de la interacció digital.

ENFOCAMENT D'INTERDEPENDÈNCIA EN EL CONTEXT COVID

La destrucció dels ecosistemes i l'explotació del medi natural tenen conseqüències, també, en l'expansió de malalties que salten d'unes espècies a altres i que amenacen de sotmetre'ns a noves pandèmies en un futur. Reflexionant sobre els aprenentatges multigeneracionals que ens ha deixat la Covid-19, proposem un model de treball en la conformació d'una ciutadania activa, preocupada pels problemes globals i que participa en propostes de canvis a favor d'un món més just.

COM UTILITZAR AQUEST ITINERARI

A través d'aquest itinerari formatiu, els i les joves posaran en marxa en el seu entorn iniciatives de canvi, comunicació o compromís social que promouen la cultura de la pau a les xarxes socials, i es convertiran en multiplicadors de missatges inclusius que facin reflexionar altres joves sobre com contrarestar positivament els discursos d'odi contra els grups més vulnerables.

A QUI VA DIRIGIT?

A joves d'entre 10 i 21 anys de centres educatius d'educació formal i grups d'educació no formal que tinguin interès a generar un impacte social en els seus entorns.

Professorat, educadores i educadors d'aquests grups.

OBJECTIUS

- ▶ Formar una ciutadania crítica i coneixedora de la realitat global, capaç de crear noves narratives des de l'enfocament de drets humans.
- ▶ Incrementar la participació i el compromís de la joventut en l'exercici d'una ciutadania global digital responsable.
- ▶ Dur a terme una experiència d'aprenentatge significativa, des de l'anàlisi i la identificació de la vulneració de drets.
- ▶ Donar suport al jovent en la construcció de propostes transformadores per sensibilitzar altres joves.

ESTRUCTURA

L'itinerari està pensat perquè es pugui fer en cinc sessions de 50 minuts, però amb flexibilitat perquè els educadors/es el puguin adaptar al temps de què disposin, i ampliar-ne el nombre de sessions segons la profunditat amb què el vulguin treballar i l'amplitud amb què vulguin aprofundir en els continguts i activitats.

CONTINGUTS

- ▶ **Prevenió dels discursos d'odi:** concepte, elements i tipus. Discursos que atemptem contra la diversitat, relacionats amb el gènere o relacionats amb l'ètnia, nacionalitat o procedència.
- ▶ **Alfabetització mediàtica: ús responsable de les xarxes socials:** cerca, anàlisi i verificació d'informació; fact-checking, rumors falsos i desinformació.
- ▶ **Noves narratives:** construcció d'eines per la promoció de la diversitat i la defensa dels drets humans. Habilitats socials i gestió de conflictes a les xarxes socials.
- ▶ **Planificació d'iniciatives de canvi, comunicació i compromís social:** disseny i implementació d'iniciatives solidàries. Creació de xarxes i agents de canvi.
- ▶ **Ciutadania digital-global:** Drets Humans, ODS i cultura de la pau a les xarxes socials. Interdependència i causes estructurals de la crisi Covid.

COMPETÈNCIES CLAU, DESCRIPTOR I INDICADORS

COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA

Interpretar de manera crítica el contingut de textos escrits i orals.

- ▶ Interpreta el contingut del text en relació amb els coneixements propis.
- ▶ Realitza inferències sobre el contingut del text.
- ▶ Identifica expressions discriminatòries.
- ▶ Exposa una opinió pròpia a partir del contingut del text.

Participar de manera activa i adequada en intercanvis comunicatius.

- ▶ Intervé de manera espontània i manté una escolta activa.
- ▶ Exposa un punt de vista personal.
- ▶ Respecta les intervencions dels altres, els torns de paraula i controla l'ús del temps.
- ▶ Evita l'ús d'expressions discriminatòries.

COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIES BÀSIQUES EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA

Utilitzar i manipular dades científiques amb la finalitat d'assolir un objectiu o arribar a una decisió o conclusió basada en proves.

- ▶ Identifica preguntes, resol problemes, estableix conclusions i pren decisions basades en proves i arguments.

Comprendre la incidència que tenen, en general, la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i l'activitat humana en la natura.

- ▶ Coneix l'impacte de les activitats humanes en el medi i adopta actituds i accions per la seva cura i protecció.
- ▶ Mostra responsabilitat en relació amb la conservació dels recursos naturals i les qüestions mediambientals.

COMPETÈNCIA "APRENDRE A APRENDRE"

Adquirir, processar i assimilar nous coneixements i capacitats.

- ▶ Mostra curiositat per aprendre i planteja preguntes per progressar en el seu aprenentatge.
- ▶ Reconeix els seus punts forts i possibilitats de millora.

Utilitzar experiències vitals i d'aprenentatge prèvies amb la finalitat d'aplicar els nous coneixements i capacitats en altres contextos.

- ▶ Parteix de la seva pròpia experiència per analitzar la realitat.
- ▶ Relaciona allò que aprèn amb la seva pròpia experiència.
- ▶ Generalitza el que ha après i ho aplica en diversos contextos i situacions.

COMPETÈNCIA DIGITAL

Utilitzar recursos tecnològics per la comunicació i resolució de problemes.

- ▶ Coneix les principals eines i aplicacions informàtiques i en fa un ús adequat.

Fer un ús segur, crític i responsable de les tecnologies digitals.

- ▶ Coneix els avantatges i inconvenients de l'ús de les tecnologies digitals.
- ▶ Manté un comportament d'autoprotecció de les seves dades personals, la seva intimitat i integritat i la seva identitat digital.
- ▶ Genera produccions responsables i creatives.

Desenvolupar una visió crítica de la validesa, la fiabilitat i l'impacte de la informació i les dades obtingudes per mitjans digitals.

- ▶ Utilitza, compara i processa la informació procedent de diverses fonts digitals de manera crítica i sistemàtica.
- ▶ Reconeix la informació falsa o perjudicial per a si mateix/a i altres persones i no participa en la seva difusió.

COMPETÈNCIA SOCIAL I CÍVICA

Participar de una manera eficaç y constructiva en la vida social

- ▶ Descriu les característiques socials i culturals de la societat actual destacant-ne la diversitat, la pluralitat i l'evolució en el temps.
- ▶ Mostra una actitud oberta al canvi, a la millora i al progrés social i elabora prediccions sobre l'evolució de la societat validant les seves hipòtesis amb dades.
- ▶ Mostra una actitud constructiva davant els conflictes i la seva resolució, es posa al lloc de l'altre i fa servir el diàleg, la negociació i la mediació com a vies d'entesa.

Adoptar un enfocament de ciutadania global i drets humans.

- ▶ Expressa i comprèn punts de vista diferents.
- ▶ Analitza alguns dels problemes i reptes de la societat actual (xenofòbia, violència, marginació social...) els relaciona amb les seves causes i conseqüències i mostra sensibilitat envers les situacions d'injustícia social o de discriminació.
- ▶ Mostra solidaritat i interès per resoldre els problemes que afecten la comunitat local i global.
- ▶ Selecciona, utilitza i interpreta informació rellevant pel coneixement i l'anàlisi de fets i problemes socials a partir de fonts diverses.
- ▶ Diferencia la informació de l'opinió i de la propaganda i rebutja l'ús enganyós i manipulador de la informació, així com el llenguatge i les imatges publicitàries de caràcter racista, sexista o ofensiu..

SENTIT DE LA INICIATIVA I ESPERIT EMPRENEDOR

Capacitat d'anàlisi, planificació, organització i gestió.

- ▶ Pren la iniciativa en moments oportuns i té un lideratge efectiu.
- ▶ Genera o assumeix la idea o projecte, planifica el projecte i n'analitza la viabilitat.
- ▶ Executa les accions planificades i hi aplica ajustos quan cal.
- ▶ Avalua les accions dutes a terme, les comunica i en fa propostes de millora.

COMPETÈNCIA, CONSCIÈNCIA I EXPRESSIONS CULTURALS

Conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític i amb una actitud oberta i respectuosa les diferents manifestacions culturals i artístiques.

- ▶ Valora la diversitat cultural i la coexistència de diferents formes d'expressió i de comprensió com a motor d'enriquiment personal i de contribució a la convivència col·lectiva, i rebutja qualsevol aspecte que suposi discriminació per causes de gènere, racials o socials.
- ▶ Mostra respecte envers aquelles manifestacions culturals o artístiques allunyades dels gustos propis.

Generar productes artístics com a forma d'expressió, representació i comunicació d'emocions, vivències i idees.

- ▶ Elabora produccions artístiques com a resposta a qüestionaments, preocupacions, idees, etc. presents al seu entorn.
- ▶ Reelabora idees, transforma produccions d'altres persones, planteja múltiples solucions i problematitza situacions a través de diferents productes artístics.

BLOC I

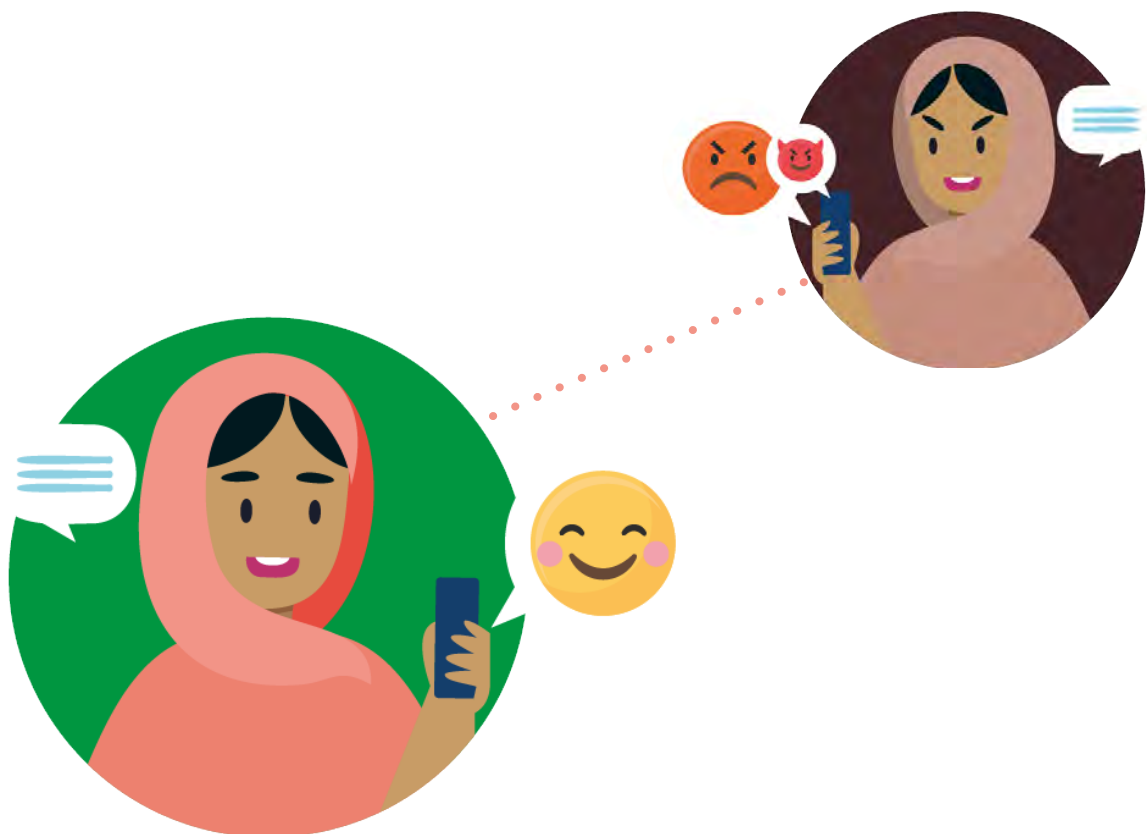

Discursos d'odi i
desinformació

ABANS DE COMENÇAR...

Tant educador/es com joves han d'accedir de manera individual al següent enllaç a través d'aquest QR i completar el qüestionari que hi apareixerà.

El temps estimat per completar aquest qüestionari és de 15-20 minuts.

SESSIÓ 1:

INTRODUCCIÓ ALS DISCURSOS D'ODI

OBJECTIU

- ▶ Captar, de manera lúdica, l'atenció del jove sobre les actituds i valors que es posen en joc en la creació o propagació de missatges discriminatoris, posant especial atenció en els entorns digitals.

BREU DESCRIPCIÓ

En aquesta sessió, els i les joves accediran a un escape room virtual on, per parelles, hauran de resoldre una sèrie de proves per salvar un dels personatges del joc. Per acabar, es farà una reflexió grupal guiada sobre els principals conceptes tractats a l'activitat.

MATERIALS I RECURSOS

- ▶ Dispositius mòbils o ordinadors i accés a internet.
- ▶ Paper i bolígraf.

INDICACIONS

Abans de començar s'hauran de tenir en compte els següents aspectes:

- ▶ S'hi juga en parelles, cal que els nois i noies cooperin per superar-lo.
- ▶ S'hauran de comunicar. Si juguen en línia, poden connectar-se a través d'alguna aplicació que els permet comunicar-se, a través d'àudio o videollamada.
- ▶ Es recomana tenir paper i bolígraf.

ACTIVITAT 1. ESCAPE ROOM: EL MÓN DEL REVÉS

 (40 min)

Cada component de la parella ha d'accedir a través dels seus respectius dispositius mòbils al següent QR:

 [PUNXA AQUÍ](#)

Un cop dins la web, cada integrant s'haurà de descarregar un dels materials disponibles. Els materials són diferents per cada persona i no s'han de compartir, ja que serviran per solucionar les proves de manera cooperativa.

SESSIÓ 2:

DISCURSOS D'ODI I DESINFORMACIÓ

OBJECTIUS

- ▶ Comprendre les causes estructurals dels discursos d'odi, els seus elements i els diferents àmbits en els quals es reproduïxen.
- ▶ Adquirir eines per identificar els discursos d'odi i erradicar-los, promovent actituds de respecte i igualtat, principalment a les xarxes socials.
- ▶ Entendre com es crea, es comparteix i s'amplifica la desinformació.
- ▶ Desenvolupar el pensament crític per reconèixer desinformacions a discursos d'odi.

BREU DESCRIPCIÓ

En aquesta sessió es coneixeran i analitzaran els rumors falsos que alimenten discursos d'odi relacionats amb la diversitat, el gènere, l'ètnia o la procedència. Les persones participants aprendran com es fa servir la desinformació per alimentar els discursos d'odi i com les mentides, repetides una vegada i una altra, ajuden a perpetuar els prejudicis, els estigmes i la discriminació.

MATERIALS I RECURSOS

- ▶ Ordinador i accés a internet.
- ▶ [Annex 1.](#)
- ▶ [Annex 2.](#)
- ▶ [Annex 3.](#)
- ▶ [Annex 4.](#)
- ▶ [Annex 5.](#)

ACTIVITAT 1. QUÈ SÓN ELS DISCURSOS D'ODI

El creixent nombre dels denominats haters o trols i els seus discursos d'odi alimentats per rumors falsos són actualment un greu problema a les xarxes socials i en general a tota l'esfera digital. Els discursos d'odi estan formats per continguts que atempten contra la diversitat i inciten a l'execució d'actes de discriminació o violència motivats per odi xenòfob, racial, orientació sexual, prejudicis de gènere o altres formes d'intolerància.

D'acord amb Nacions Unides, un discurs d'odi és qualsevol forma de comunicació "que sigui un atac o que utilitzi llenguatge pejoratiu o discriminatori en relació amb una persona o un grup sobre la base de qui són o, en altres paraules, per raó de la seva religió, origen ètnic, nacionalitat, raça, color, ascendència, gènere o altres factors d'identitat."

Els discursos d'odi online –boles, difusió d'estereotips, hostilitat...– poden arribar a convertir-se en delictes d'odi –una agressió, un robatori, una discriminació en la prestació d'un servei...– recollits a l'Article 510 del Codi Penal i a la Circular 7/2019, de 14 de maig, de la Fiscalia General de l'Estat. Aquests delictes estan motivats pels prejudicis de l'agressor envers determinades característiques de la víctima que ataquen en el seu discurs: el color de la pell, la religió, l'orientació sexual, l'origen nacional, etc.

Treballarem cadascun dels principals tipus de discurs d'odi a través d'exemples. És important emfatitzar que el discurs d'odi es troba en diferents mitjans i xarxes socials i que moltes vegades una mateixa persona el pot patir per motius diferents.

Es dividirà la classe en 8 grups i a cadascun d'ells se li donarà una notícia o missatge ([Annex 1](#)) perquè respongui a les següents qüestions:

1. És un missatge que correspon al discurs d'odi? Quin tipus de discurs d'odi és?
2. Quines conseqüències creus que pot tenir aquest tipus de missatge per a les seves víctimes?
3. Quins sentiments o pensaments has tingut en llegir aquesta publicació?
4. Creus que aquest tipus de missatge ha de ser denunciat? La xarxa ofereix algun tipus de canal de denúncia? Se t'acut una altra manera d'aturar aquest tipus de missatges?

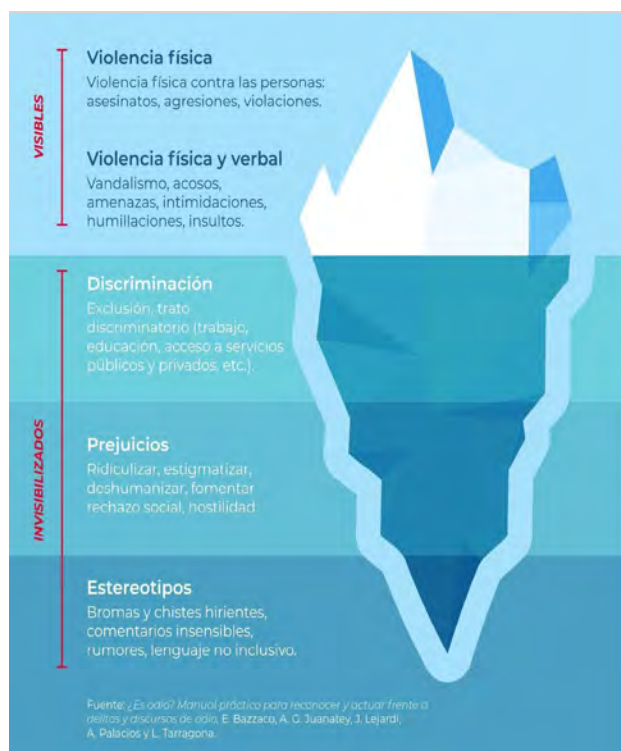
ACTIVITAT 2. DELS DISCURSOS ALS DELICTES D'ODI

 (10 min)

Comencem l'activitat presentant el "Iceberg de l'odi" (**Annex 2**), que il·lustra els diferents nivells de violència, per a establir la seva relació amb els discursos d'odi.

És important emfatitzar que els discursos d'odi antecedeixen als crims d'odi: en la base de l'iceberg, invisibilitzats, estan bromes, memes i acudits que estigmatitzen i discriminen. Els prejudicis, estereotips, el rebuig social i la discriminació també estan invisibilitzats en discursos i pràctiques rutinàries. El discurs d'odi pot arribar a ser un delictes d'odi, en la punta de l'iceberg, quan es té la intenció d'incitar actes de violència, intimidació, hostilitat o discriminació contra un grup o persona.

Sugerim demanar a les/us joves que citin exemples relacionats amb els discursos d'odi en cadascun dels nivells de l'iceberg.

INFORMACIÓ PER COMPARTIR AMB ELS NOIS I NOIES:

COM ES CREEN I VIRALITZEN ELS DISCURSOS D'ODI?

Els discursos d'odi poden tenir **múltiples objectius**: silenciar, humiliar, intimidar, deshumanitzar, perseguir, assetjar, incitar a la violència, difondre estereotips negatius o estigmatitzar determinats grups, entre d'altres. Les conseqüències també són variades i s'observen a nivell personal (en el sofriment psicològic) i social (per exemple, en casos en què les víctimes limiten la seva pròpia llibertat per por d'exposar-se a l'odi).

L'odi **es transmet i actua de manera simultània** tant dins com fora de l'esfera digital. En l'ambient **online** l'odi és **més visible** i freqüent, **facilitat per l'anonimat** que els seus perpetradors hi poden tenir i per la **velocitat de creació i difusió de contingut** propi que permeten els mòbils. A banda d'això, dins de l'esfera **online** molts usuaris i usuàries formen **comunitats** que reforcen els seus punts de vista i **alimenten discursos d'odi**. En l'**ambient offline** l'odi quedava relegat a **àmbits més reduïts i radicalitzats**.

Això ha provocat que la presència dels discursos d'odi online hagi augmentat en els últims anys. Sovint és complicat identificar-los perquè apareixen disfressats de moltes emocions, o de valors com el nacionalisme o la defensa de les tradicions. Gairebé tots, no obstant això, **busquen una resposta emocional i generen actituds negatives** que afecten la vida en societat perquè desperten prejudicis i escampen l'odi i la discriminació.

Un dels sentiments que més s'utilitzen és la **por**: mitjançant **prejudicis i estereotips negatius** es construeix un "els altres" que s'identifica com una amenaça contra els propis interessos. Així, **s'utilitzen alguns col·lectius per justificar les desigualtats i crisis estructurals**. Per exemple: "Les persones que viuen al carrer són perilloses"; "Els estrangers venen a treure'ns la feina."; "Els i les MENAS (menors estrangers no acompanyats) creen inseguretats.", etc. El fet de crear una distància artificial entre "nosaltres" i "els altres" i atacar l'altre és una manera de simplificar els problemes polítics i econòmics i presentar un enemic contra qui lluitar.

La defensa de la **cultura i les tradicions és un altre dels arguments que alimenten discursos d'odi contra minories religioses, persones estrangeres i racialitzades o diferents formes d'orientació sexual o identitat de gènere**. És important recordar que cap cultura és immutable, sinó que aquestes varien i es modifiquen al llarg de la història. **La cultura és un concepte ampli i transversal** que no només contempla l'origen nacional o ètnic, sinó que afecta altres conceptes com el gènere, l'orientació sexual i identitat de gènere, la religió, etc. Viure dins de la diversitat cultural i practicar la interculturalitat significa **construir una relació recíproca entre cultures i acceptar-ne les diferències**.

COM A EDUCADORS/ES HEM DE RECORDAR:

- ▶ **Cal anar amb compte amb els propis prejudicis:** qüestionem sempre les pròpies idees, busquem formes d'expressió cultural –músiques, pel·lícules, documentals– que ens ajudin a repensar les nostres idees preconcebudes.
- ▶ **Treballem la interculturalitat.** La interculturalitat és un tipus de relació que s'estableix intencionalment entre cultures, i que propugna el diàleg i la trobada entre elles partint del respecte i del reconeixement mutu dels seus respectius valors i formes de vida.
- ▶ **Tinguem en compte el context,** és important per a entendre qualsevol informació. Examinem bé les nostres fonts d'informació i contrastem sempre. Els mitjans donen forma a la realitat.
- ▶ **L'odi no soluciona res,** i encara menys crisis econòmiques o altres problemes estructurals. Desconfiem sempre de solucions fàcils per grans problemes, sobretot les que utilitzen emocions i sentiments negatius.

Podem completar informació sobre
COM EVITAR ELS DISCURSOS D'ODI (**Annex 5**)

ACTIVITAT 3. IDENTIFICAR LA DESINFORMACIÓ

 (10 min)

Comencem l'activitat amb el visionat del següent vídeo:

Després del visionat es farà un debat entre els nois i noies sobre els principals motius de la desinformació.

Quins són els elements clau per identificar els continguts falsos?

- ▶ **El llenguatge. El llenguatge de les boles gairebé sempre serà sensacionalista, per atraure la nostra atenció i per apel·lar directament a les nostres emocions –la por i l'enuig són les preferides–.**
- ▶ **Les evidències. La majoria de boles es basen en relats i no aporten mai cap evidència com proves, enllaços o dades concretes.**
- ▶ **Les fonts. Tampoc no esperis que els continguts falsos t'indiquin quines són les fonts d'on han tret la informació, perquè o bé no hi són o bé no les coneix ningú.**

És fonamental entendre que la desinformació va molt més enllà de les denominades fake news (materials amb aspecte de notícia, però que tenen un contingut fals) i que ens pot arribar a través de diferents mitjans i adoptar gairebé qual-sevol format.

La desinformació ens arriba en formats variats com mems, cadenes de Whatsapp, imatges i vídeos en xarxes socials, àudios, captures de pantalla... De vegades el rumor fals –o bola– es disfressa de notícia copiant el format d'un article periodístic o presentant-se com un estudi científic. Les captures d'imatges són molt fàcils de compartir i mouen tota mena de continguts.

Quin tipus de continguts falsos es reben més freqüentment? Se'ls demanarà que intentin aportar exemples de boles que hagin vist recentment a les xarxes socials.

INFORMACIÓ PER COMPARTIR AMB LES/ELS JOVES:

PER QUÈ ES DESINFORMA?

Sovint, els discursos d'odi fan estratègies desinformadores com, per exemple, infrapresentar dades estadístiques, treure cites textuais de context o, directament, crear contingut artificialment i publicar-lo.

Així ens ho expliquen els 10 personatges de la desinformació **Annex 3**.

De vegades es desinforma per obtenir beneficis econòmics; d'altres, per influir en una batalla ideològica o, en alguns casos, simplement per pura maldat o per sembrar el caos. Les motivacions més freqüents identificades per Maldita.es són:

1

Interès econòmic

Retorn econòmic a partir dels clics (boles o titulars enganyosos que tenen l'objectiu de generar ingressos publicitaris amb les visites o la difusió). En altres paraules: fer que accedeixis a una determinada pàgina generant-hi visites o visualitzant-hi publicitat.

2

Interès ideològic

Intenten modificar la nostra percepció de la realitat en presentar-nos uns fets distorsionats o directament falsos que afavoreixen la nostra predisposició a secundar una determinada ideologia, com per exemple, la desinformació sobre migracions.

3

Interès a crear caos o trolejar

Boles de les quals no aconseguim esbrinar/definir la motivació o el benefici i, que en aparença, només busquen sembrar el caos. Amb el temps poden fer que desconfiem de tot el que ens arriba dels mitjans i les fonts oficials.

Sugerim visualitzar la infografia "Els 10 personatges de la desinformació" (**Annex 3**).

ACTIVITAT 4. INVESTIGACIÓ DE BOLES

 (15 min)

Els educadors i educadores distribuïran diversos exemples de boles que fomenten els discursos d'odi ([Annex 4](#)) entre els nois i noies:

► Cas 1

Ajudes a menors estrangers no acompanyats

PUNXA AQUÍ

► Cas 2

Desacreditació de les reivindicacions de les dones

PUNXA AQUÍ

Cada jove tindrà uns quants minuts per fer una rutina de pensament individual centrada en les preguntes següents:

1. És una bola? Per què crec que és o no és una bola?
2. Què puc dir-ne del format, llenguatge i temàtica?
3. Què sento en llegir-ho?

Per a respondre a la pregunta n.2 ens remetem a la informació de la pàgina 20: Quins són els elements clau per a identificar els continguts falsos? A sota del quadrat blau.

Després de posar en comú les respostes, cada grup farà una cerca inversa d'imatge. El primer que cal fer és guardar una còpia del missatge o publicació com a imatge a l'ordinador. Pujarem aquesta imatge a un cercador (per exemple a <https://images.google.com/>) i farem una cerca inversa: el cercador troba la mateixa foto o altres de similars. També ho podem fer identificant l'URL de la fotografia.

Aquí es pot consultar un vídeo amb el pas a pas del procés de cerca inversa per rastrejar les boles.

PUNXA AQUÍ

Per acabar la sessió, a manera de resum, es compartirà [Anexo 5](#) entre els nois i noies.

PER APROFUNDIR-HI MÉS. ACTIVITAT COMPLEMENTÀRIA

 (50 min)

VERITAT O BOLA?

Coronavirus Edition és un joc educatiu per persones a partir de catorze anys basat en el joc Pandemonium, desenvolupat per la Universitat de Stanford, i que busca que les jugadores i els jugadors aprenguin a diferenciar entre notícies informatives i desinformació en l'àmbit de la pandèmia del coronavirus.

El joc està pensat per a grups d'entre 5 i 9 persones i cada partida dura aproximadament 30 minuts. Un dels jugadors assumeix el paper de narrador i va donant pas a les diferents fases del joc, a més de jugar com els altres. Es divideixen en dos equips i poden ser "els bons", que

intenten distingir entre notícies informatives i desinformació i descobrir les mentides, o "els dolents", que busquen propagar falsedats i confondre els lectors.

L'objectiu del joc és descobrir i alertar de la desinformació. Si en diverses rondes "els bons" aconseguen aturar la desinformació, guanyen; i si no es detecta i passa per informació veraç, guanyen "els dolents".

Descarrega-te'l aquí:

[PUNXA AQUÍ](#)

**VERDAD
O BULO**

Coronavirus Edition

BLOC II

Construcció de
noves narratives

SESSIÓ 3:

QUÈ SÓN LES NOVES NARRATIVES

OBJECTIUS

- ▶ Entendre què són les noves narratives i com ens ajuden a no amplificar els discursos d'odi.
- ▶ Explorar les noves narratives a través d'exemples.

BREU DESCRIPCIÓ

En aquesta sessió, proposem fer dues activitats amb la finalitat que els nois i noies aprenguin una nova manera de comunicar-se a través de missatges que siguin positius, creatius i transformadors, orientats al bé comú. En la primera activitat, mostrarem exemples reals de projectes que estan generant noves narratives i ens ofereixen eines i recursos per promoure aquesta comunicació des d'una perspectiva positiva i integradora. En la segona activitat, els grups de joves començaran a dissenyar la seva proposta d'acció de canvi, escollint la temàtica sobre la qual treballaran en les sessions posteriors.

MATERIALS I RECURSOS

- ▶ Ordinador i accés a internet.
- ▶ **Annex 6.**
- ▶ **Annex 7.**

ACTIVITAT 1. ANÀLISI I DE NOVES NARRATIVES

 (30 min)

Per a començar projectem el següent vídeo de la Fundació PorCausa, en el qual Verónica Martín ens compta breument en què consisteix l'enfocament de noves narratives. El vídeo inclou preguntes interactives per a respondre amb les i els joves.

A continuació, educadores i educadors divideixen al grup en quatre equips i reparteixen **Annex 6**, que presenta quatre iniciatives per a la prevenció dels discursos de l'odi des de l'enfocament de noves narratives. Cada equip ha d'analitzar una d'aquestes iniciatives i respondre a les preguntes que es plantegen per a presentar les seves conclusions a la resta del grup.

INICIATIVES BASATS EN NOVES NARRATIVES:

1. NOLEDESCASITO:

Promou estratègies per frenar l'odi ultra a les xarxes. El projecte té una pàgina web i està actiu principalment a Twitter. Els seus autors publiquen infografies i molt bons consells per frenar l'odi fent servir noves narratives.

RESPUESTAS:

- ▶ Temàtica principal: frenar l'odi de la ultradreta.
- ▶ Públic objectiu: persones joves i adultes usuàries de Twitter i d'internet.

- ▶ Quins estereotips sobre el tema intenten desmuntar? Estan enfocats a ensenyar a no amplificar discursos d'odi a les xarxes i a utilitzar les xarxes socials per publicar altres narratives, comunicant en positiu.
- ▶ Quines estratègies multimèdia utilitzen? Infografies.
- ▶ Quin és el to de la comunicació? Informal.

 [PUNXA AQUÍ](#)

2. USERA ANTIRUMORES

És una campanya per generar discurs de respecte compartit i contribuir a la millora de la convivència i la cohesió social. Usera és un barri de Madrid que alberga gran part de la població d'origen xinès que viu a la capital. El barri és conegut com el Chinatown madrileny.

RESPUESTAS:

- ▶ Temàtica principal: desmuntar tòpics racistes i xenòfobs.
- ▶ Públic objectiu: veïns i veïnes d'Usera (Ma-

drid), internautes que coneguin la pàgina del projecte. Persones joves i adultes.

- ▶ Quins estereotips sobre el tema intenten desmuntar? Estan enfocats a desmuntar els rumors sobre els immigrants (sobretot els estrangers procedents de la Xina).
- ▶ Quines estratègies multimèdia utilitzen? Pàgina web, vídeos, glossari i perfils a les xarxes socials.
- ▶ Quin és el to de la comunicació? Formal.

[PUNXA AQUÍ](#)

3. SAVE A HATER:

Save a hater és una iniciativa d'ACCEM que ofereix eines, informació, vídeos i enllaços per combatre el racisme, la xenofòbia, la misogínia, l'homofòbia i la propagació de contingut fals.

RESPUESTAS:

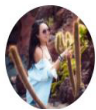
- ▶ Temàtica principal: campanya per identificar l'odi a les xarxes socials i "salvar" els haters.
- ▶ Públic objectiu: persones joves i adultes i

persones usuàries de xarxes socials.

- ▶ Quins estereotips sobre el tema intenten desmuntar? Estan enfocats a identificar qui són els haters i quina és la millor manera d'identificar i desmuntar els seus discursos.
- ▶ Quines estratègies multimèdia utilitzen? Mems, vinyetes, stickers, pàgina web, vídeos i perfils a les xarxes socials, entre d'altres.
- ▶ Quin és el to de la comunicació? Informal.

[PUNXA AQUÍ](#)

mad4yu
Med4Yu

Seguir

4. MAD4YU:

Yu és una productora de contingut d'origen xinès que fa anys que viu a Espanya. Utilitza diverses xarxes socials per denunciar els tòpics contra la població xinesa i denunciar discursos xenòfobs.

RESPUESTAS:

- ▶ Temàtica principal: desmuntar tòpics racistes i xenòfobs en relació amb la població migrant xinesa.

- ▶ Públic objectiu: joves que fan servir xarxes socials (sobretot TikTok i YouTube).
- ▶ Quins estereotips sobre el tema intenten desmuntar? Està enfocada a desmuntar els rumors sobre immigrants de la Xina.
- ▶ Quines estratègies multimèdia utilitzen? Xarxes socials
- ▶ Quin és el to de la comunicació? Informal.

[PUNXA AQUÍ](#)

ACTIVITAT 2. BQUIN DISCURS D'ODI VOLEM TREBALLAR??

 (20 min)

Una vegada els nois i noies han descobert que els discursos d'odi es poden prevenir, és l'hora que elaborin la seva pròpia acció per contrarestar-los i transformar els seus entorns més propers.

En primer lloc, i perquè les accions parteixin dels seus propis interessos, faran una petita investigació sobre els discursos d'odi a les xarxes socials. Els educadors i educadores formaran els grups amb els quals els nois i noies duran a terme les seves iniciatives. El nombre d'integrants de cada grup dependrà de les característiques del grup. Sugerim que es creïn grups de 3 a 5 persones. Per organitzar-los, tingueu en compte diversos factors com: nivells, estils d'aprenentatge i afinitats.

Cada grup decidirà la temàtica sobre la qual treballarà la seva nova narrativa. Recordem que els tipus de discurs d'odi són: masclisme, racisme, xenofòbia, LGTBI-fòbia, aporofòbia, capacitisme, antigitanisme i islamofòbia, i que aquests poden interseccionar (per exemple, masclisme i racisme poden aparèixer en un mateix missatge que afecti, principalment, dones racialitzades).

Per començar a **investigar i decidir el tema** de les seves campanyes de comunicació, es plantegen les següents preguntes:

1. Quins discursos d'odi he vist últimament a les xarxes socials o mitjans de comunicació? Quin m'ha impactat més?
2. Quin tema m'interessa més?
3. Quin considerem més important pel jovent?

Sobre la temàtica escollida, completaran la fitxa: "Tria de la temàtica de la meva acció de canvi" ([Annex 7](#)).

L'educador o educadora recollirà cada fitxa d'elecció del tema per valorar la viabilitat de la proposta de cada grup. No passa res si hi ha diversos grups que trien una mateixa temàtica: si les seves iniciatives coincideixen en activitats i objectius, suggerim que aquests **grups s'ajuntin per unir esforços i elaborar una iniciativa conjunta**.

SESSIÓ 4:

PLANIFICACIÓ D'ACCIONS DE CANVI

OBJECTIUS

- ▶ Produir una iniciativa dins del marc de les noves narratives.
- ▶ Fomentar l'enteniment de la diversitat i el compromís social per la seva promoció.

BREU DESCRIPCIÓ

En aquesta sessió, els nois i noies dissenyaran l'estructura de la seva acció de canvi establint-ne els objectius, activitats i accions que desenvoluparan per dur-la a terme i faran el repartiment de responsabilitats i tasques. Es potenciarà el treball en equip i la creativitat.

MATERIALS I RECURSOS

- ▶ Ordinador i accés a internet
- ▶ **Annex 8.**
- ▶ **Annex 9.**
- ▶ **Annex 10.**

ACTIVITAT 1. ESTRUCTURA D'UNA ACCIÓ DE CANVI

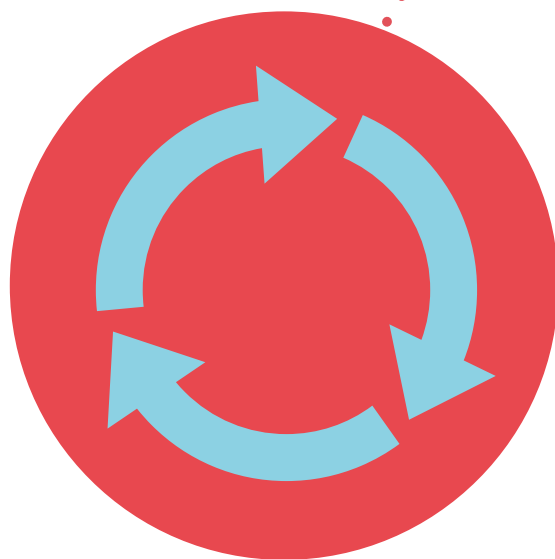
 (30 min)

Comencem la sessió projectant o entregant **Annex 8**, que ens recorda les claus per elaborar una nova narrativa. Abans de començar la planificació, les i els joves llegiran detingudament l' **Annex 9** i podran consultar-ne els dubtes als educadors i educadores.

A partir del que s'haurà treballat en sessions anteriors, havent conegut els discursos d'odi i après a comunicar a través de noves narratives, el grup haurà de planificar una acció de canvi a través de la qual treballar per prevenir el discurs d'odi escollit en la sessió anterior. Aquesta acció tindrà dos moments:

- 1.** Cada grup haurà de programar una sessió presencial en la qual mostrin la seva acció a un altre grup de joves del seu entorn, preferiblement d'edats compreses entre els 8 i els 14 anys (altres cursos, grups d'associació o programes de la plataforma social).
- 2.** Difusió de l'acció de canvi a través de les xarxes socials: els grups crearan continguts per difondre la seva acció a les xarxes socials.

Per donar suport a la planificació de la seva acció, el grup completarà l' **Annex 10**, que recull els objectius, accions i resultats previstos per dur a terme les seves accions de canvi. Els pot ser útil tenir a mà l' **Annex 7** que hauran completat a la sessió anterior.

ACTIVITAT 2. REPARTIMENT DE RESPONSABILITATS I TASQUES

 (20 min)

Per tal que la iniciativa tingui èxit i tothom hi tingui un paper actiu, es farà un repartiment de responsabilitats, entre les quals trobem les següents, que cada grup pot repartir segons cregui convenient i en funció del nombre d'integrants del grup:

ROL	RESPONSABILITATS
Investigació	<ul style="list-style-type: none">▶ Recopilació d'informació i comprovació de fonts.▶ Elaboració de l'argumentari.
Disseny i imatge	<ul style="list-style-type: none">▶ Elaboració de materials per la presentació de l'acció.▶ Creació de la imatge d'identitat del grup (hashtag, eslògan, logotip, colors...).
Difusió	<ul style="list-style-type: none">▶ Creació de continguts per xarxes socials.▶ Difusió de la iniciativa i gestió de xarxes socials.
Logística	<ul style="list-style-type: none">▶ Redacció i recopilació dels documents generats (inclosos els Annexs d'aquest itinerari).▶ Realització de fotografies i vídeos del procés.▶ Gestió de material i espais físics on s'hagi de presentar la iniciativa
Coordinació	<ul style="list-style-type: none">▶ Establir el calendari juntament amb la resta de participants.▶ Vetllar pel compliment de les responsabilitats de cada equip.▶ Contacte amb altres grups de joves.▶ Coordinació amb educadores i educadors.
Rèplica amb altres joves	<ul style="list-style-type: none">▶ Desenvolupar guió de la sessió.▶ Presentar l'acció.

Per planificar les tasques proposem treballar a través d'una estructura tipus Kanban. Aquesta eina permet, de manera molt visual, tenir clares les tasques pendents, les que s'estan fent i les que ja s'han completat, a més dels responsables de l'execució de cadascuna. Això serveix com a reforç positiu continu pels nois i noies, ja que ells mateixos mostren els seus progressos i van avaluant la seva feina a mesura que l'elaboren.

EINA:

No importa quin format donem a la nostra taula d'accions, el que és important és que els nois i noies puguin comprovar freqüentment el progrés de la iniciativa, sigui de manera digital o analògica amb un paper continu, pissarra magnètica o similar:

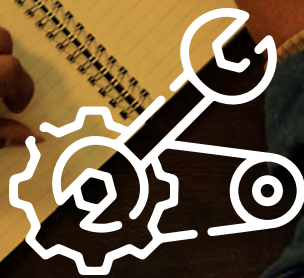
ACCIÓ DE CANVI:

LLISTA DE TASQUES	DATA LÍMIT	RESPONSABLE	PER FER	EN PROGRÉS	TERMINADO
Tasca 1					
Tasca 2					
Tasca 3					

BLOC III

Implementació
d'accions
de canvi

SESSIÓ 5:

PREPARACIÓ I IMPLEMENTACIÓ DE LA INICIATIVA

OBJECTIUS

- ▶ Potenciar el paper protagonista dels nois i noies en la multiplicació i difusió de noves narratives i la promoció del respecte i la diversitat contra els discursos d'odi.
- ▶ Guiar-los en la implementació de les seves accions de canvi.
- ▶ Sensibilitzar altres joves en la prevenció dels discursos d'odi.

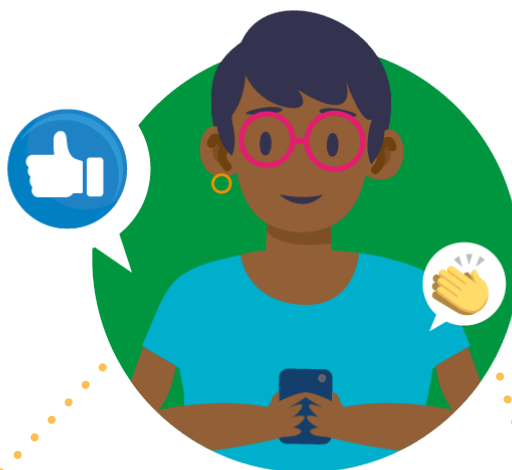
BREU DESCRIPCIÓ

En aquesta sessió els nois i noies disposaran d'un espai per començar a treballar en les seves iniciatives. L'activitat 1 tindrà una durada de 50 minuts com a mínim, depenent del temps que necessiti cada grup per preparar la seva acció de canvi, i la durada de l'activitat 2 dependrà del que cada grup hagi planificat per implementar la seva iniciativa.

MATERIALES Y RECURSOS

- ▶ Ordinador i accés a internet.
- ▶ Paper i bolígraf.
- ▶ Materials que s'hagin planificat per realitzar l'acció de canvi.
- ▶ **Annex 11.**

ACTIVITAT 1. POSADA EN MARXA

 (50 min)

Un cop estructurades les tasques i els seus responsables en la sessió anterior, cadascú començarà a dur a terme les funcions assignades. Si diverses persones comparteixen el mateix rol es faran reunions per equips de treball per completar les tasques assignades.

En aquesta fase és important que tots els grups facin una última revisió de les activitats i verifiquin la calendarització de les publicacions a les xarxes socials (es pot agafar d'exemple la plantilla de l' **Annex 11** "Programació de xarxes socials") així com la data i característiques del grup amb el qual faran la sessió de sensibilització posteriorment.

Recomanem fer una presentació que els serveixi de suport a la seva intervenció, i en la que transmetin els objectius generals de la seva acció de canvi i com ha estat el procés de creació.

Per fer aquestes presentacions hi ha eines com el PowerPoint i d'altres més interactives com Canva.

Canva

[PUNXA AQUÍ](#)

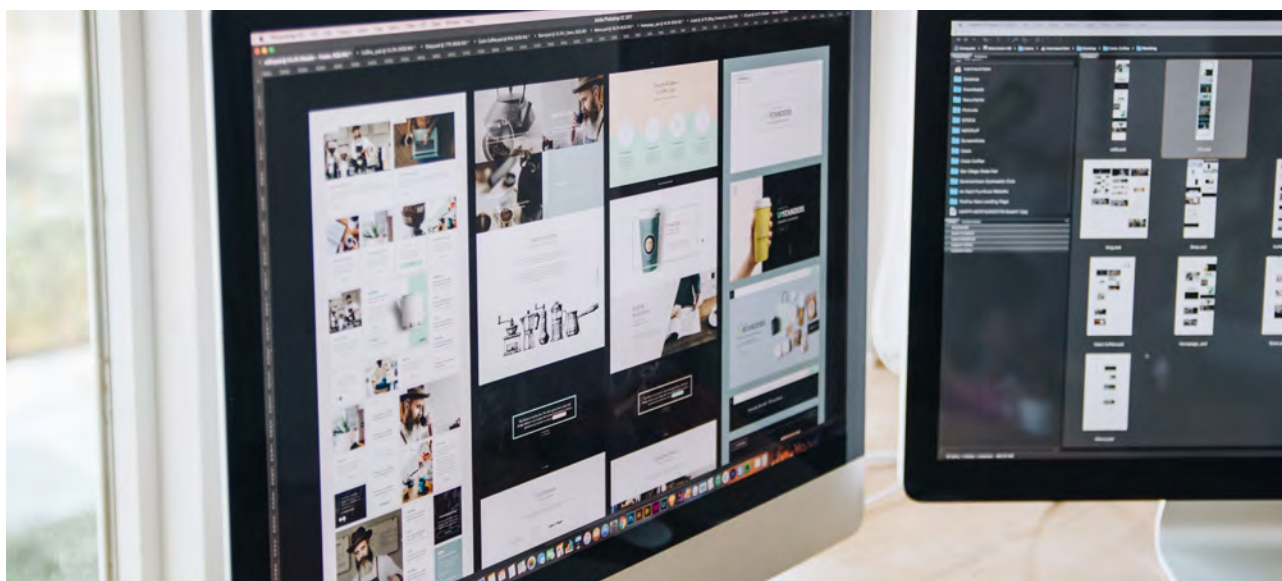

Genial.ly

[PUNXA AQUÍ](#)

També aconsellem, per la intervenció presencial, incorporar alguna dinàmica o activitat pràctica per treballar els continguts que s'estan abordant en l'acció de canvi a les xarxes socials.

ACTIVITAT 2. IMPLEMENTACIÓ

Durada variable en funció de les accions a desenvolupar

Si les accions són extenses en el temps es recomana fixar reunions periòdiques amb els grups (per exemple, un cop per setmana) per fer-ne un seguiment, repassar el calendari i avançar en les tasques. És important, en establir el calendari, tenir també en compte la temporalització de l'acció a les xarxes.

Algunes d'aquestes evidències poden ser:

- ▶ Kanban de cada grup ja acabat.
- ▶ Enllaç del lloc/espai a la xarxa social on s'hagi llançat la campanya.
- ▶ Calendari de publicacions.
- ▶ Fotografies del procés de creació de la iniciativa.
- ▶ Fotografies –fetes des del fons de l'aula

o amb el **permís per escrit** dels participants– de les sessions presencials que es duguin a terme en altres cursos o amb altres grups.

- ▶ **Annexs 7 y 10 de l'itinerari formatiu.**
- ▶ Vídeo o àudio on es reculli l'aprenentatge de totes les persones del grup durant la planificació i la implementació de l'acció del canvi.

Totes aquestes evidències i qualsevol altra que pugui aportar el grup per verificar la realització del projecte s'adjuntaran a la fitxa de "sistematització de l'acció del canvi" que completaran els educadors i educadores a través d'un formulari online:

[PUNXA AQUÍ](#)

SESSIÓ 6: AVALUACIÓ

OBJECTIUS

- ▶ Avaluar de manera individual i grupal del procés d'aprenentatge de l'itinerari.

BREU DESCRIPCIÓ

En acabar l'itinerari formatiu, és fonamental avaluar de manera individual els aprenentatges i processos que s'han vist reforçats, així com també els canvis d'actituds. Per això plantejem, d'una banda, un qüestionari d'avaluació individual que ens permeti comparar algunes claus del procés, i de l'altra, una dinàmica grupal que uneix una línia del temps amb una dinàmica on podran expressar les emocions, aprenentatges, valors i millores sentides pels participants del procés.

MATERIALS I RECURSOS

- ▶ Ordinador i accés a internet.
- ▶ **Annex 12.**

ACTIVITAT 1. AVALUACIÓ INDIVIDUAL

 (15 min)

En primer lloc, es realitzarà de forma individual el qüestionari final (accés a través del QR o "Punxa aquí").

És important que cada participant l'empleni de manera individual i es prengui el seu temps per contestar aquestes preguntes, que ens ajudaran a avaluar l'impacte i els canvis personals i aprenentatges.

El temps estimat per respondre aquest qüestionari és d'entre 15 i 20 minuts.

[PUNXA AQUÍ](#)

ACTIVITAT 2. AVALUACIÓ GRUPAL DE L'ITINERARI "PARA LA TAULA"

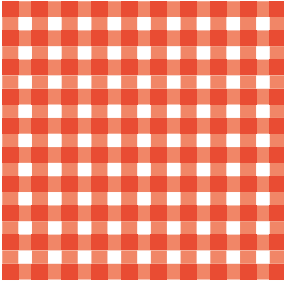
 (35 min)

En acabar l'avaluació individual es proposa fer una avaluació grupal del procés de l'itinerari. Per fer-ho, proposem una dinàmica que uneix una línia del temps dels ítems més destacats de l'itinerari amb una tècnica que permet plasmar valors, aprenentatges i emocions. Per fer aquesta avaluació necessitem 4 espais a l'aula, que es convertiran en taules de treball on col·locarem paper continu, com si fossin estovalles.

Es dividirà el grup gran en quatre equips que aniran passant per cada taula per a avaluar els ítems proposats. Els equips han de debatre les seves respostes, disposant d'un màxim de 7 minuts en cada taula. Per a expressar les seves idees, poden utilitzar els exemples que es proposen o dibuixar i escriure uns altres.

Les preguntes i ítems que caldrà avaluar a cada taula es recullen a l'[Annex 12](#).

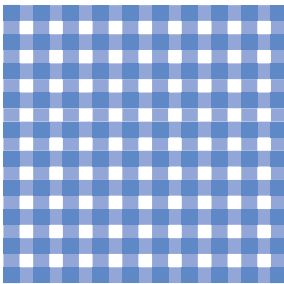

TAULA 1:
ESCAPE ROOM:
L'ALTRA BANDA

En aquesta taula s'avaluarà “**El que vaig poder sentir a l'altra banda va ser...**” mitjançant emoticones. Cada persona del grup col·locarà, de la llista d'emoticones que s'ofereix a l'annex, un o dos que representin les emocions que els van sorgir quan van participar a l'escape room.

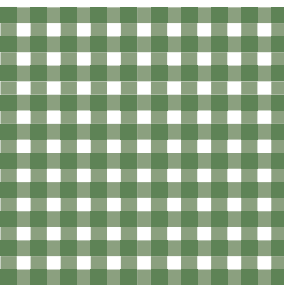
El que vaig poder sentir a l'altra banda va ser...

TAULA 2:
DESMUNTANT BOLES

En aquesta taula, els grups hauran de recollir els valors que s'han reforçat en relació amb les sessions 2 i 3 i les seves activitats respondent la pregunta:

Quins valors has reforçat? Per fer-ho, faran servir el llistat de l'Annex 12 o d'altres que pugui proposar el grup.

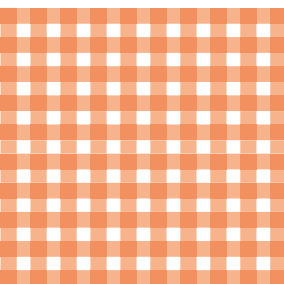

TAULA 3:
CONSTRUÏM EL NOSTRE PROJECTE

En aquesta taula s'avaluarà tot allò relacionat amb les activitats de la sessió 4, en la qual hauran dissenyat conjuntament l'activitat que hauran posat en marxa. Aquestes sessions hauran significat temps preparant, dissenyant, organitzant la logística, els espais, el repartiment de tasques.

Quins aprenentatges t'emportes?

A l' **Annex 12** es proposa un llistat de possibles aprenentatges per facilitar les respostes.

TAULA 4:
LA TEVA ACCIÓ DE CANVI

En aquesta taula ens centrem en l'avaluació de la realització de l'acció de canvi que ja s'ha dut a terme. És una part important, perquè volem descobrir de quina manera el grup percep l'impacte i el grau de transformació a partir de la construcció i realització de la seva acció. En aquesta taula, dins del paper continu, es motiva amb la següent pregunta:

Com creieu que heu canviat la realitat? Es col·locarà la imatge d'una llanterna (**Annex 12**) on valoraran l'abast de canvi de la seva activitat en l'escala: gens, poc, una mica, força, molt. Cada grup marcarà una d'aquestes escales i argumentarà per què ha escollit aquella opció.

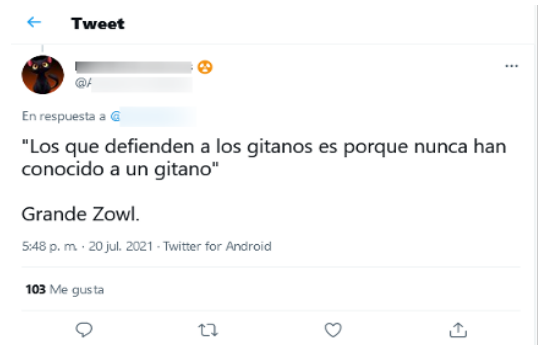
ANNEX 1:

TIPUS DE DISCURSOS D'ODI

Com hem vist, els discursos d'odi són atacs discriminatoris motivats per prejudicis contra determinats col·lectius. Els tipus de discurs d'odi més freqüents són:

- ▶ **Racisme:** la creença que, per motiu de la raça, el color, l'idioma, la religió, la nacionalitat o l'origen ètnic, es justifica el menyspreu envers una persona o grup de persones, o es fa créixer la noció de superioritat d'una persona o grup de persones.
- ▶ **Antigitanisme:** una forma específica de racisme contra la població romaní o gitana que es defineix com una ideologia basada en la superioritat racial alimentada per una discriminació històrica.
- ▶ **Islamofòbia:** forma específica de prejudici o temor envers l'islam, les persones que el professen i tot el que hi està relacionat.
- ▶ **Xenofòbia:** actituds, prejudicis o conductes que rebutgen, exclouen i moltes vegades menyspreen altres persones, basant-se en la condició d'estranger o estrany a la identitat de la comunitat, de la societat o del país.
- ▶ **Aporofòbia:** el terme va ser encunyat per la filòsofa espanyola Adela Cortina i es refereix a l'aversion a les persones pobres, indigents o desfavorides. La filòsofa defensa que és l'aporofòbia el que alimenta el rebuig cap a immigrants i refugiats: no se'ls rebutja per ser estrangers, sinó per ser pobres.
- ▶ **Masclisme:** forma de prejudici que considera que existeix una superioritat de l'home. Prepotència dels homes respecte de les dones.
- ▶ **LGTBI-fòbia (orientació sexual o identitat de gènere):** rebuig a persones gais, lesbianes, bisexuals, transsexuals, transgènere i intersexuals a causa de la seva orientació sexual.
- ▶ **Capacitisme:** discriminació envers les persones discapacitades pel sol fet de ser-ho.

Tweet de desahogo.

Me cago en el j... chino que se comió un pangolin semicrudo y una sopa de murciélago de entrante.

22:49 · 10/3/20 · Twitter for iPhone

7262 Retweets 27,1k Me gusta

 Policía Local CReal @PLCiuda... · 1d
 A las 18,30 h. aprox. hemos detenido a conductor de un coche por delito contra la seguridad vial, conducción temeraria y allanamiento. Conducía un turismo ajeno sin carné e intentó escapar entrando en una morada ajena. Resultó ser un menor.

6 6 37

 Pedro Recadero @PedroRecad... · 1d
 Joderrrr que pieza. Lo mejor sería mandarlo a su país de origen.

2 2 1

Kareenn ha retwitteado

 Policía Local CReal
 @PLCiudadReal092

En respuesta a @PedroRecadero
 Pues es más español que las
 Lagunas de Ruidera.

 El Puntual 24H @Puntual24H · 6 sept. ...

#URGENTE Asociaciones Musulmanas en Valencia pedirán al Gobierno Valenciano que NO se celebren la tradicional fiestas de Moros y Cristianos.

"NOS Ofenden"

913 2,4 mil 2 mil

 Sálvese quien pueda 🇪🇸 @Cierraelpico · 6 sept. ...

¿Y qué será después; la Navidad, la Semana Santa,...?

Si no les gusta España, ¿para qué han venido; para trincar ayudas y decirnos lo que podemos y no podemos hacer?

¡Al carajo!

9 34 231

Respon les següents preguntes:

1. És un missatge que correspon a un discurs d'odi? Quin tipus de discurs d'odi és?

2. Quines conseqüències creus que pot tenir aquest tipus de missatge per a les seves víctimes?

3. Quins sentiments o pensaments vas tenir en llegir aquesta publicació?

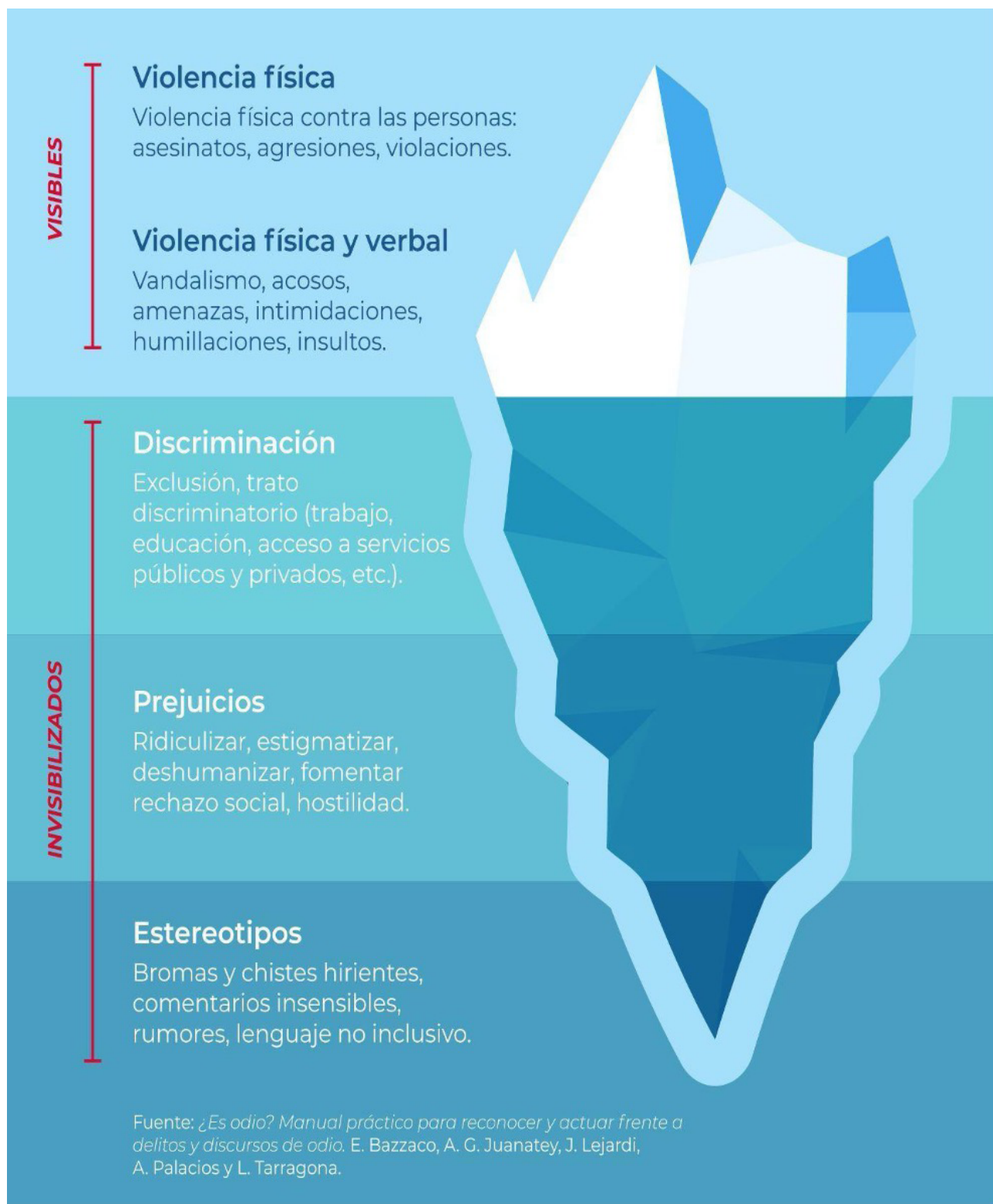

4. Creus que aquest tipus de missatge ha de ser denunciat?
La xarxa ofereix algun tipus de canal de denúncia?

ANNEX 2.

ICEBERG DE L'ODI

ANNEX 3.

ELS 10 PERSONATGES DE LA DESINFORMACIÓ

LOS 10 PERSONAJES DE LA DESINFORMACIÓN

La desinformación tiene muchos formatos: webs, capturas de pantalla, audios, videos, etc y detrás de ellos siempre hay personas que los crean, todas ellas tienen distintas intenciones.

2 CONSPIRANOICO

Crea teorías sin pruebas, evidencias científicas o datos contrastados. Ante situaciones de crisis o miedo son consumidas y se viralizan como reales.

3 IMITADOR

Imita a un medio de comunicación o se hace pasar por periodista. Quiere que hagas click en su sitio y veas la publicidad por la que recibe dinero o que su mensaje político se viralice.

1 GENERADOR DE ODIO

Crea mensajes falsos para atacar a grupos específicos como mujeres, población LGBTI+, migrantes o grupos minoritarios. Busca viralizar el odio.

4 ESTAFADOR

Crea contenido falso imitando marcas o aprovechando una crisis para obtener datos o dinero con el engaño.

5 POLÍTICO

El poder da credibilidad y algunos políticos aprovechan esa confianza para esparcir sus mentiras e intentar cambiar el debate público.

6 FAMILIAR

Las personas confían más en familiares o amigos cercanos. Reenvía bulos o contenidos sin pruebas y el receptor se los cree porque confía en quien lo manda.

7 FALSO INFILTRADO

Afirma que tiene información real sobre un lugar donde supuestamente vive o trabaja y pide que confíen en ella porque tiene datos "desde dentro". Lo hace sin pruebas.

8 BROMISTA

Crea una broma, pero alguien no la entiende y la comparte a otros como si fuera real; se convierte en un bulo.

9 CELEBRIDAD

Su notoriedad le da credibilidad y distribuye bulos o contenidos sin pruebas.

10 BOT

Persona contratada para manejar cuentas falsas de redes sociales para difundir desinformación con el fin de influir en el discurso público.

ANNEX 4.

COM IDENTIFICAR LES BOLES

CAS 1: AJUDES A MENORS ESTRANGERS NO ACOMPANYATS

1. És una bola? Per què crec que és o no és una bola?

2. Què puc dir sobre el seu format, llenguatge i temàtica?

3. Què sento en llegir-ho?

4. Després d'investigar-ho, he descobert:

CAS 2: DESACREDITACIÓ DE LES REIVINDICACIONS DE LES DONES

HilaranTvMx
@HilaranTvMx

1. És una bola? Per què crec que és o no és una bola?

2. Què puc dir sobre el seu format, llenguatge i temàtica?

3. Què sento en llegir-ho?

4. Després d'investigar-ho, he descobert:

ANNEX 5.

EVITA ALIMENTAR ELS DISCURSOS D'ODI

RECORDA

Sabem que l'esfera digital en general –i específicament les xarxes socials– afavoreixen la ràpida proliferació dels discursos d'odi i fan que els joves, per l'ús intens que solen fer d'aquests mitjans digitals, estiguin més exposats als seus efectes.

Per combatre'ls, cal que estiguem atents a la informació que ens arriba, que n'avaluem el contingut, que verifiquem si es tracta d'una bola i que evitem compartir contingut d'odi.

- ▶ Evita escriure o compartir missatges reactius o molt emocionals sense pensar-t'ho bé. Recorda que, un cop publicat, el missatge pot tenir conseqüències en la teva vida i en la dels altres.
- ▶ Desconfia sempre dels missatges que ofereixen solucions senzilles a problemes complexos (com la crisi econòmica) o que són fruit de reaccions emocionals provocades per la por o la ràbia.
- ▶ En comptes de compartir contingut d'odi (encara que sigui per criticar-lo) és millor fer servir les teves xarxes per publicar iniciatives en positiu i textos o vídeos que fomentin la interculturalitat.
- ▶ Dedica part del teu temps online a construir noves narratives que destapin la diversitat i trenquin l'espai creat artificialment entre "nosaltres" i "l'altre".

ANNEX 6.

ANÀLISI DE NOVES NARRATIVES

Escull una de les següents iniciatives sobre noves narratives (subratlla'n el nom) i respon les preguntes.

1. Nolesdescasito

 [PUNXA AQUÍ](#)

NolesdesCasito promou estratègies per frenar l'odi ultra a les xarxes. El projecte té una pàgina web i està actiu principalment a Twitter. Els seus autors publiquen infografies i molt bons consells per frenar l'odi fent servir les noves narratives.

2. Usera Antirumores:

 [PUNXA AQUÍ](#)

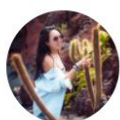
Usera Antirumores és una campanya per generar discurs de respecte compartit i contribuir a la millora de la convivència i la cohesió social. Usera és un barri de Madrid que alberga gran part de la població d'origen xinès que viu a la capital. El barri és conegut com el Chinatown madrileny.

3. Save a hater

 [PUNXA AQUÍ](#)

Save a hater és una iniciativa d'ACCEM que ofereix eines, informació, vídeos i enllaços per combatre el racisme, la xenofòbia, la misogínia, l'homofòbia i la propagació de contingut fals.

4. Mad4yu

mad4yu
Mad4Yu

Seguir

 [PUNXA AQUÍ](#)

Yu és una productora de continguts d'origen xinès que fa anys que viu a Espanya. La jove productora utilitza diverses xarxes socials per denunciar els tòpics contra la població xinesa i els discursos xenòfobs.

Quina és la temàtica principal de la iniciativa?

Quin és el seu públic objectiu?

Quins estereotips sobre el tema intenten desmuntar?

Quin és el to de la comunicació (formal o informal)?

Quin és el to de la comunicació (formal o informal)?

ANNEX 7.

TRIA DE LA TEMÀTICA DE LA MEVA ACCIÓ DE CANVI

Tipus de discurs d'odi que més em preocupa o afecta:

Per què vull treballar aquest discurs?

En el nostre dia a dia, on trobem aquests missatges?

Causas: per què es genera aquest tipus de discurs d'odi? Qui el produeix i el difon? Quins interessos tenen aquestes persones?

Conseqüències: com afecta les persones i col·lectius?

Què vull canviar?

Exemples, notícies i dades rellevants.

Altres (testimonis, iniciatives, etc.).

ANNEX 8.

COM CONSTRUIR UNA NOVA NARRATIVA

- ▶ Recorda que no has de reaccionar o contestar a res, sinó proposar les teves idees i raonaments.
- ▶ Convida a noves lectures i al diàleg.
- ▶ Proposa narratives que busquin, a grans trets, defensar els drets humans i la convivència pacífica i intercultural.
- ▶ Impulsa el pensament crític: és important que posem en dubte les nostres creences i que les contrastem amb noves informacions i aprenentatges.
- ▶ Utilitza les emocions de manera positiva. Els discursos d'odi solen manipular sentiments com la por o la ira. Per construir noves narratives, els millors sentiments són els que generen empatia i promouen l'orgull o l'esperança d'una societat més igualitària.

ANNEX 9.

UNA ACCIÓ PER A TOTES LES PERSONES

A l'hora de planificar la teva acció de canvi, dissenyar-ne els continguts i posar en marxa les nostres activitats, és important que tinguis en compte algunes consideracions:

Drets humans i desenvolupament

- ▶ Respecta sempre els drets de les persones a qui et dirigeixes i de qui parles.
- ▶ Anima altres persones a fer el mateix.
- ▶ Quan identifiquis un discurs d'odi, analitza quins drets s'estan vulnerant.
- ▶ Pensa en global: recorda que totes les persones estem interconnectades i que el que fem en els nostres entorns afecta la resta del planeta.

Inclusió i diversitat

- ▶ Fes servir un llenguatge adequat per a tothom.
- ▶ Pregunta't si les activitats són accessibles (disposició del lloc, visibilitat, etc.) per a totes les persones que hi participaran.
- ▶ No facis servir expressions racistes, xenòfobes, capacitistes, LGBTI-fòbiques ni d'altres que discriminin qualsevol col·lectiu o persona.
- ▶ Representa realitats diverses: evita les imatges estereotipades de col·lectius que puguin afavorir la discriminació.

Igualtat de gènere

- ▶ No facis servir expressions sexistes ni masclistes.
- ▶ Evita l'ús de rols tradicionals d'homes i dones.
- ▶ Utilitza dades, xifres o estadístiques que donin a conèixer la realitat específica de les dones.
- ▶ Tingues en compte l'impacte específic que tenen certs fets i situacions en les dones.
- ▶ No facis servir imatges que objectivitzin o sexualitzin les dones.

Sostenibilitat i medi ambient

- ▶ Recorda les 4R: redueix, reutilitza i recicla y recuperar.
- ▶ Utilitza només els materials necessaris i que siguin respectuosos amb el medi ambient.
- ▶ En la mesura del possible, reutilitza els materials o fes-los digitals.
- ▶ Recull i recicla adequadament totes les deixalles que es generin durant les activitats.
- ▶ Pensa críticament en les repercussions que tenen les teves accions en el medi ambient.

ANNEX 10.

PLANIFICACIÓ

D'ACCIONS DE CANVI

Nom de la nostra acció:

Discurs d'odi que treballarem:

Objectius – Què volem aconseguir:

Públic al qual ens dirigim (edat):

Com visualitzem la nostra acció de canvi? Activitats (per exemple un vídeo, fotografies, un rap, una obra de teatre, un flashmob, un podcast, una presentació...).

On la durem a terme? Presencial (al meu centre educatiu, en un centre social, al barri...).
Xarxes socials (TikTok, Instagram, Twitch, YouTube).

Què comunicarem a les xarxes socials? Eslògan, hashtags, missatges principals.

Quan ho implementarem? (De manera puntual, un cop per setmana, un cop al mes, una setmana cada curs, etc.).

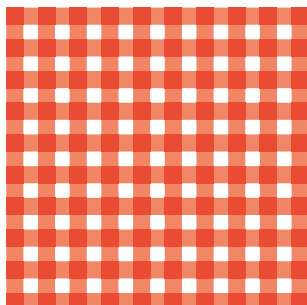
ANNEX 11.

PROGRAMACIÓ DE XARXES SOCIALS

CONTENIDOS:			REDES SOCIALES:				PUBLICACIÓN:		
#	IMATGE	MISSATGE	TIK TOK	INSTAGRAM	TWITTER	ALTRES	CREACIÓ DE CONTINGUT	RESPONSABLE DE PUBLICAR	DATA

ANNEX 12.

EVALUACIÓ

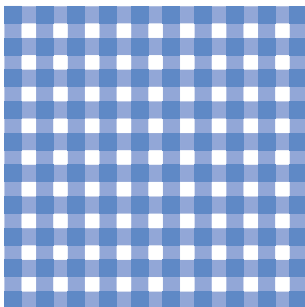

TAULA 1:
ESCAPE ROOM:
A L'ALTRA BANDA

El que vaig poder sentir a l'altra banda va ser...

Heart vector created by rawpixel.com

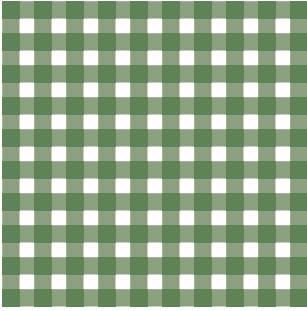

TAULA 2: DESMUNTANT BOLES

Quins valors has reforçat?

ELS VALORS HUMANS

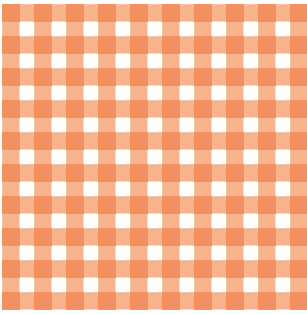

TAULA 3: **CONSTRUÏNT LA NOSTRA** **ACCIÓ CONJUNTA**

Quins aprenentatges t'has emportat?

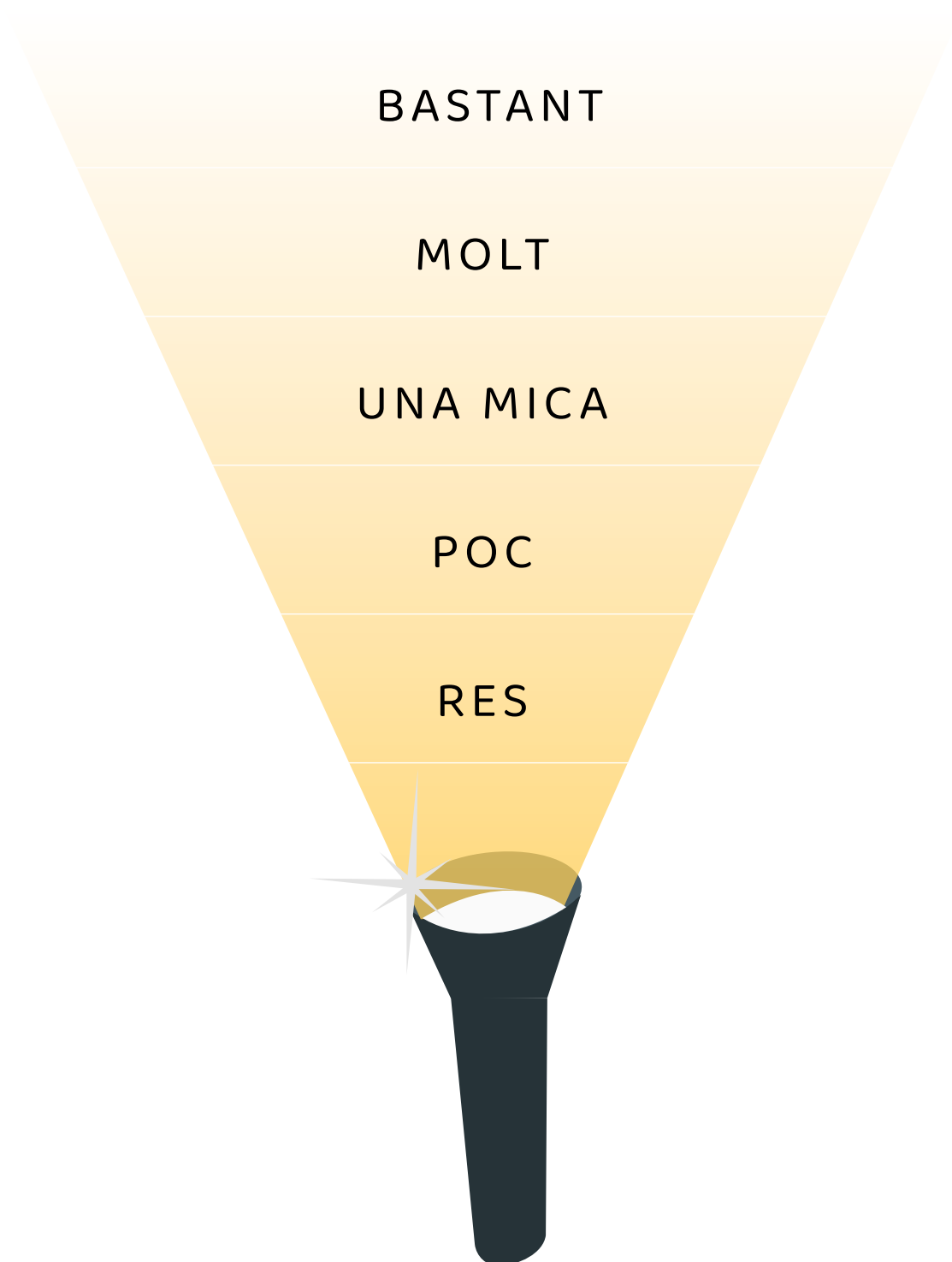
LLISTAT D'APRENTATGES:

- ▶ Presa de decisions
- ▶ Resolució de problemes
- ▶ Ser més crític
- ▶ Buscar informació
- ▶ Buscar solucions
- ▶ **Dar** alternatives.
- ▶ Identificar prejudicis.
- ▶ identificar missatges discriminatoris
- ▶ identificar missatges falsos
- ▶ Donar el meu punt de vista
- ▶ Adaptar-se als canvis, etc.

TAULA 4:
LA TEVA ACCIÓ
DE CANVI

Indica cuánto crees que habéis cambiado la realidad y cómo

#ChangeThings #CambialasRedes